UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Baldi Pervsini Commentariorvm In Pandectas Tomvs ...

In Digestvm Vetvs

Baldus

Lvgdvni, M.D.LVIII.

De Sponsalibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-95938

Visual Library

declarat eã in.l.ij. C.que ſit long. conſue.in.q.ꝗ incipit:ſed quero.⁊ adde qđ not. Jac. in.l.ij.§.pe de aqua plu.arc. ⁊ in ſpec.de teſte.§.iam de ver.itē de tēpore.⁊ Arch.lxij.diſt.nullus.⁊.iij.q.vij.nihilominus.⁊ xvj.q.j.quicunq3.⁊ quod no. Jnn. de accuſ. qualiter.el.ij. ⁊ adde qđ dixi.ſ.de pig. cum tabernā.§.idē queſiṫ. Jtem vide Jac.Bu.C.de here.Arriani.in lec.noua, vbi ponit qđdā xbū. ¶ No. ad ſciēdū ſi teſtes ſunt ſingulares necne.
☞ Judex debet intereſſe examinationi teſtium.

CUrent magiſtratus. Hec.l. ſm glo. intelligitur duobus modis,vt habes hic in gloſ. Sed Jaco. But. legit eam tertio modo, cuius lectu.eſt notabilis multum ⁊ mēti tenenda. Pone ꝙ aliquis facere volebat teſtamētū, venientes ab inteſtato non patiebaṫ ipſum facere teſtamentum, vel teſtes adeſſe vel notarium. Sed circa iſta dic ꝙ iudex dȝ ire per ſe vel mittere notarium cum teſtibus,vt ille poſſit teſtari.h.d.ſm Ja.Bu. ¶ Jn gl.que incipit,nō faciet eos dicere ⁊c. No. ex hac glo. ꝙ acta poſſunt probari per teſtes, vidiſtis in. l. quoties.§.interrogatus.ſupra,de proba.
¶ Ex lec.anti. ¶ † Judex debet intereſſe examinationi teſtiū, ⁊ facere eorū dictū ſcribi per notariū:⁊ ſi nō habet notariuȝ,adhibeat duos teſtes,ergo poteſt ꝓbari atteſtatio per teſtes. not. hanc.l.⁊ habeat optimā glo. ¶ Jn glo.not.ibi,corā teſtibus.vt extra de proba.qm̄ cōtra.adde quod not.C. eo.ſolā. ⁊ ibi,ipſe.ſ. notarius. Quid ſi eſt idem iudex ⁊ notarius, vt ſunt vicarij comitatus:dic vt.C.de ſacroſan.eccle.de rebus.§.is quoque.facit quod no.Jnn.de teſti.cū a nobis.⁊ ibi.§.⁊ hic xo. ¶ No.ꝙ receptio teſtiū ex pte rei nō requirit litē conteſt. ſed ex ꝑte actoris ſic in facto ꝑ̄cipali,niſi periculū ſit in mora, vt extra eo cap.ſignificanit ⁊ facit de vſur.pupillaribus.l.pupillus.

PRoduci. Jn gloſſ. ibi. C. eo. ſi quis teſtibus. Sed tu dic in eadē cauſa, idem ſuper diuerſo capitulo,vt no.ibi per Cyn. ¶ Jn ea gloſſ. ibi, in aut. de teſti.§. quia vero ⁊c. dic hoc eſſe in eadem cauſa: alias ſecus,vt extra eo.c.veniens.⁊ ibi per gloſ. ⁊ Jnno.⁊ etiaȝ pn̄t in eadem cauſa produci ſuper alio tamen capitulo, vt extra eo.c. cum cauſam. el.ij. ¶ Jn ea. gloſſ. Jbi.l. repeti ⁊c.ſed illud officio iudicis ſit, quando obſcure dixit, not. in auten. de teſti. §.quia vero ſepe.⁊ in.c.cum clamor.extra eo. ¶ Jn gloſ.ibi, Jo. et ſecundum hoc dic. ſed contrarium videtur not. gloſſ. extra eo.c.cum cauſam. in vlti. glo. ⁊ plenius in.c. conſtitutus. eo.tit. el.ij.

TEſtes. ¶ Ex lectura antiqua. Vide per Cy.in.l.j.C.de rapt.virg.

MAndatis. Jnquantum iſta.l.dicit de tutore. vide quod not.habes in.l. qui teſtamento. ⁊ ibi,per gloſſ. ⁊ Jaco.de aret.⁊ Dy.j.de teſta.
[a] ¶ Jn glo.ij.ibi in procuratore[a] ⁊c.vide circa hoc quod not.per Cy.in.l.qm̄ liberi.C.eo.in.ij.q.⁊ quod per gl.in.l. deferre.§. ijdeȝ decreuerūt.j.de iure fiſ.quod not.bene.
¶ Ex lect.anti. ¶ Jn glo.i.preſtare.ibi,eū cogēdū. Not.aduocatum poſſe produci in teſtem[b] ab aduerſario, nō a ſua parte.
¶ Jn glo.ij.ibi,in ꝓcuratore.contra ſi ꝓcurator nō acceptauit procurat.vt no.Jnno.extra eo.inſuper.vel ſi procurator ad negotia nō ad lites,vt.j.de iure fiſ.l.deferre.§.ijdem decreuerunt.⁊ vide Jnno.extra de arbi.non ſine.⁊ extra eo.ad hec. adde ꝙ licet aduocatus nō poſſit eſſe teſtis in iudicio, tn̄ pōt eſſe teſtis ī inſtrō:q2 eſt de partiū volūtate, vt extra de trāſac. ex lr̄is.ſimile not. ſ.eo.inuiti.el.j. ¶ Jtem not.ꝙ ſicut aduocatus non poteſt eſſe teſtis:ita non debet inſtruere teſtem,vt in Specu. de aduoca.§.ſi.poſt prin. Rofr.dicit ꝙ non debet eū falſo inſtruere, ſed bona fide bene poteſt ad hoc, vt ſciat dicere veritatem. ⁊ dicit ſe multoties feciſſe,in titu.ad ſenatuſcon.libo.

¶ De Juris ⁊ facti ignorantia. Rubrica.

¶ Jn gl.rub.no.gl.que ponit differentiam inter ignorantiam ⁊ ſcientiam.Sed clarius in.l.de ſtatu.j.de teſta. ¶ Jn ead.gl.ibi, ſic iſta duo copulantur ⁊c.no.ex iſta gl.ꝙ dictio,⁊,ſeu,ve,habet copulare diuerſa.h.d.
¶ Ex lec.an. ¶ Gl.rub.dicit ꝙ quatuor ſunt,ignorantia,neſciētia,error. ⁊ titubatio.⁊ ſi.gl.eſt.j.de teſt.l.de ſtatu.⁊ non eſt alibi.

IGnorantia. Jſta.l. ponit duplicem ignorātiam.ſ.iuris ⁊ facti, ⁊ eam per exempla declarat.⁊ no.ver.idem dicemus. qui eſt tamen hodie correctus,vt habes in gl.
¶ Ex.lec.an. ¶ Not.hic exempla erroris,facti,⁊ iuris. Et ex his exemplis potes colligere in alia materia que ſit poſitio facti ⁊ que iuris. Jtem habes in glo.ergo,quod queſtio dominij vel ꝓprietatis,qn̄q3 reſidet in facto:qn̄q3 in iure.⁊ iđ q2 poteſt eſſe q̄ſtio iuris ⁊ de iure,teſtis non probat niſi adijciat facti cām.⁊ ad de quod illa dicitur queſtio iuris,que determinatur per legem facto preſuppoſito:illa dicitur queſtio facti,in qua non preſupponitur factum,vt de ſtatu homi.l.arethuſa.

IN omni parte. Jn iure non falluntur periti,ſed in facto pn̄t decipi.⁊ vide Jnno.de elec.quia propter.in glo.per hoc in ſi. Jn tex.ibi,interpretatio.i.cognitio veritatis facti.

Plurimum intereſt. Jn facto alieno ſi eſt tolerabilis ignorantia[c],niſi ſit ſupina.hoc dicit.

IUris ignorantia. No.hic gloſſari.l. ſi vir vxori. de vſucapione pro dona.quod tene menti.

NEc ſupina. Not.ꝙ ignorantia ſupina dicitur quando quis poteſt de facili ſcire.ſecus ſi requiratur ſcrupuloſa inquiſitio.

IUris ignorātia. Juris ignorātia non prodeſt ad acquirendū:ſȝ ad nō ꝑdēdū.hoc tn̄ ſm dictū fallit in preſcriptis ⁊ delictis ſȝ gl.quā no.⁊ facit.C.de preſcri.lon.tē.l.ſi.in.ſi.

Error. Error facti non nocet mari,vel femine,error iuris et femine nocet in lucro captando.h.d.⁊ hoc dic vt.j.l.proxi.⁊ no.in.l.ſi.C.de iur.⁊ fac.igno.

REgula eſt. Not.ex hac.l.in.§.⁊.lȝ.ibi,nā initiū cōſtitutionis ⁊c.ꝙ qn̄ prefatio.l.eſt gn̄alis,lȝ ſit ſpecialis:tn̄ tota.l. gn̄aliter eſt intelligēda:⁊ ideo prefatio.l.dat intellectum toti legi,vt.l.apud celſum.⁊ ibi no.in princi.j.de doli excep. ¶ Secundo not.ꝙ licet.l. ſit ſpecialis,ſi tamen eius ratio eſt generalis,eſt generaliter intelligenda:quia ratio de ſui natura debet eſſe generalis,vt videbitis no.in.l. non omnium.ſ.de legibus.
¶ Ex lec.anti. ¶ Jn tex.ibi,⁊ ꝙ ⁊ in feminis.vide qđ not.ſ.de eden.vbi. ¶ Jn tex.ibi,diligenter.i.quoquomō.vel.i. mediocriter. ¶ No hic duas regulas. Prima de ignorantia iuris,ꝗ fallit
[d] in minore. Jtē in muliere[d] in caſibus iure expſſis. Jtē in milite. Jtē fallit qn̄ quis nō pōt cōſulere peritiores ſȝ Labeonem,vt in ver.ſȝ iuris. Scđa regula de ignorātia facti,ꝗ fallit in ignorantia ſupina,⁊ ꝑ̄ſumiṫ ſupina ſi cōiter oēs ſciūt. Jtē ſi adhibita quali quali diligētia poterat ſciri,vt i.§.ſȝ facti.⁊ not.ibi ꝙ illud qđ cōiter oēs ſciunt quilibet ſcire ꝑ̄ſumiṫ,vt dixi in.l.verius.ſ.de ꝓba.

Qui ignorauit. Etiā in errātē transfertur dominium.h.d. Vn̄ error dn̄ij ex parte accipientis non impedit tranſlationem dn̄ij,ſed ſi eſt error ex parte tradentis:dic vt in.l.iij.§.ſubtilius.de condi.ob cauſ.

Si quis. Qui p errorē iuris nō ē vſus falcidia:poſtea defalcare nō pōt,maxime ſi legatum erat relictum ciuitati ⁊ ad op⁹ publicū. Jtē ſi principiū legis eſt generale,vel ratio gn̄alis,tota lex intelligiṫ generalis:⁊ exempla non arctāt regulā,facit de excu.tut.ſcire.in ſi.⁊ ibi per Ja.⁊ quod no. etiam ob chiro.pec.C.in rub.⁊ vide Cy.C.đ pig.ꝙuis. ¶ Jn tex. ibi,indebitū.quoad ius ciuile. Fran.accur.⁊ ibi,alios vſus.etiam ſine hac ſtipulatione non poterat in alium vſum conuerti,vt.j.đ vſufr.leg.legatū.⁊ ibi,gloriam. ¶ No.ꝙ ad illum pertinet expenſa ad quem pertinet honor.⁊ ibi,imperitia.ſcilicet iuris.⁊ ibi,repetere.ſ.bene ficium legis falci.⁊ ibi,poſſit dici generaliter.

Jmpuberes ſine. No.ꝙ vbi requiritur ſcientia,vel potentia tempus ipſo iure non currit impuberi tutore carenti. Et facit ad ſtatutum noſtrum de inſinua.ꝙ ipſo iure non currat tempus pupillo tutore carenti:quia ſtatutum noſtrum requirit potētiā iuris ⁊ facti.⁊ ſic non obſtat arg.ſ.de her.⁊ fal.§.pupillis.⁊ extra de reſt.in integ.conſtitutus.vbi vr̄ deſiderari in integrum reſti.quia ibi leſo ſuccurritur ſolo lapſu temporis:hic non ex ſolo lapſu temporis. ⁊ ſic non obſtat.

¶ Explicit liber.xxij.

¶ Jncipit liber.xxiij.

¶ De Sponſalibus. Rubrica.

¶ Ex lec.ant. ¶ Jn gl.rubrice in ſi.qualiter ſuper ſpōſalibus formetur inſtrumentum,⁊ qualiter ſuper arris,⁊ qualiter ſuper matrimonio:dic vt in Spe.eo.tit.in tract.libellorum.

SPonſalia. Sponſalia fiunt per verba de futuro,⁊ a ſpondēdo dicuntur,⁊ a quo etiam deſcēdit appellatio ſponſi.hoc dicit cū duabus legib⁹ ſequē. ¶ Jn gloſſ.ibi,lege prima.in fine. Et quod matrimonium non requirat ſponſalia probatur.j.eodē.l. que ſitū. ¶ Jn gloſ.que incipit:an idē.viđ.l.minorē.⁊.l.in libere.
j.tit.j.

[a] ¶ Jn ꝓcuratore. Vide qđ habeṫ p dn̄z alex.đ imo. in cōſi. cxxxiij.in.iij.col.i.j.pte vbi ponit an ꝓcurator q fuit i cā ꝑ̄cipali teſtis eſſe poſſit in cā appella tiōis.

[b] ¶ Jn teſtē. Viđ feli.i.c.cū a nobȝ e.ti.đ teſti. in.v.colū.

[c] ¶ Jgnorā tia.adđ.d. Jaſ.may. inſti. de actio.i.§.fuerat.num. 84.⁊ in.§. ſi q⁹ agēs. nu.5. ⁊ qđ ibidē dixi i appoſtillis.

[d] ¶ Jn muliere. an et qn̄ ⁊ in quibus mulieres excuſētur a iuris ignorātia. vide.d.mari.ſoci.i cōſi.xxxix.incip.viſis xo ſi.ij.poſſet in.j.parte.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

¶ In gloſ.l.ij.ibi.§.item verborum ꝛc. Sed prima opinio eſt verior. ⁊ no.in.d.§.itē verborum.⁊ ibi per gl.quā gl.alle.doc. in.l.iiij.C.de inuti.ſtip. ¶ In ea.glo.in fi.videt ergo velle iſta glo.ꝙ a tali ſtipulāte poſſit agi ad intereſſe ſi femina q̄ ꝑmiſit matrimoniū ꝯhere ipm non ꝯhat.idē not.gl.in.l.titia.quā glo.allegat ꝑ ꝯria. Sed cōtrariū no.in.l.ſi ſtipuler.eo.tit:⁊ ꝑ Azo.in ſum.illius tit.in ꝓn. Ultramōtani doc.tenēt glo.d.l. ſi ſtipuler.vt refert Cy.C.e.l.fi. Dyn.vero reducit iſta ad concordantiā iſto mō,qñq̨ volo agere ad intereſſe qđ cōſiſtit in dāno,puta qꝛ ꝓpter talē ꝑmiſſionē feci cōuiuia,⁊ tūc poſſuꝫ. ⁊ ita loquit gl. alle.qñq̨ volo petere intereſſe,qñq̨ qđ cōſiſtit in lucro.⁊ tūc qꝛ ſapit penā hoc petere nō poſſum.⁊ ita loquitur gl.d.l.ſi ſtipuler. Sed certe lꝫ iſta diſtinctio Dy.ſit vā,tū iſte gl.ad cōcordantiā nō reducunt.⁊ iſta gl.⁊ gl.l.titia.loquūtur de intereſſe qđ conſiſtit in lucro. Nam iſte gl.dicūt agi ad intereſſe,qꝛ mulier eſt diues.⁊ ſic ſm iſtā diſt.Dy.iſte gloſ.nō bene loquerent intelligēdo ſm exēpla que patiunt.diſtinctio tū Dy.eſt vera.⁊ ꝑ hac diſtinctione facit.ſ.de fur.l.is cui.⁊.l. procul⁹.de dā.infe.⁊ circa materiā iſtius glo.vide qđ no.glo. ⁊ Joan.and.in.c.gemma mulier.extra eo.titu.per doct.C.eo. ¶ Ex lec.ant. ¶ No.ꝙ ſpōſalia dicunt ꝑmiſſio de matrimonio ꝯhendo.⁊ vide Inn.extra.e.ex pte.⁊ qđ no.xxxij.q.ij.⁊.c. ſ.an in ſpōſalibus ſint neceſſaria v̄ba.dic vt no.extra.c.tue.⁊ c.tua nos.de ſpon.duo.c.j.⁊ an in matrimonio ſint neceſſaria v̄ba tāgitur per gl.in.l.cū notiſſimi.in ꝓn.de ꝑſcrip.xxx.an.⁊ ff.de adop.l.ij.circa ꝓn.⁊ v̄itas eſt ꝙ in matrimonio requirūtur v̄ba inter eos q fari pñt.ſecus in matrimonio preſumpto ꝑ carnis copulā ⁊ aľs circunſtātias,qꝛ illud ꝯhitur ipo facto. vt.ſ.ti.j.in libere.ptꝫ ex predictis ꝙ per ſolā annuli immiſſionem non contrahitur matrimonium,niſi interueniāt matrimonialia verba.facit extra de preſump.illud.

Sufficit. Spōſalia ꝯhunt nudo cōſenſu inter pñtes,vel inter abſentes ꝑ nūciū vel epłam.h.d.cū.l.ſeq. ¶ In glo.ſup v̄bo poſſe.ibi arg.ꝙ non ſint ſponſalia. Sed ꝯrium habuiſtis not.in ſimili in.l.j.in fi.ſ.de ꝯhen.emp.ſꝫ v̄itas eſt ꝙ ſpōſalia nō tenēt.ar. ſi pr̃.ſ.de manumiſ.vind.⁊.l.ſi penituit.ſ.de diuor.nā iſte qui mittit,cū interueniat vt nūcius ſtatim cum deficit cōſenſus dñi,deficit act⁹ q ꝑ illū gerit cū nō dicat cōtrahere nup.ſꝫ dñs vt.ſ.de ꝯſti.pec.l.lꝫ.C.ſi qs alteri vel ſibi. l.multū.⁊ hāc opi.tꝫ Cy.C.mād.l.mādatū.⁊ Jac.de bel.in.l.j. §.ſꝫ ſi lego.ſ.qđ iuſſu.ꝯ hac qōne no.ꝑ gl.xxx.q.v.c.nec illud. ⁊ in.c.ſup eo.extra de cōdi.ap.⁊ vide qđ hr̃ hodie extra de procu.c.fi.v̄.ſane.li.vj.⁊ circa hoc vide qđ no. Inn.in.c. iuuenis. extra de ſpon. ¶ In glo.ij.ibi nō verbis.⁊ hāc opi.firmat gl. in aut.de nup.§.nuptias.col.iiij.ſ.de reg.iur.l.nuptias. circa qđ vide qđ habes in.c.fi.extra de ꝑcu.li.vj.⁊ no.ex hac gloſ.ꝙ matrimoniū v̄ba nō reqrit. cuius ꝯriū no.C.de ꝑſcript.xxx. an.l.cū notiſſimi.in ꝓn. Sed ꝑ nr̃a gl.facit.l.mutus.ſ.de iure do.vbi mutus ꝯhit matrimoniū.[a] Sed ꝯ iſtam glo.facit gl. j.iſtius.l.dū loquitur de ſpōſalibus. Sed de hac qōne diſtingue vt diſtinguit gl.extra.e.ti.c.tue,vbi eſt bona gl.⁊ vide qđ no.eo.ti.c.pe.de cōiug.ſer.c.fi. ¶ In.ea.gloſ.ibi,in matrimonio ꝛc.tꝫ ergo glo.iſta ꝙ matrimoniū pōt fieri in diē ⁊ ſub cōditione.idem no.in.l.actiue.ſ.de regu.iur.⁊ in.d.§.nuptias.et habes hoc expreſſe extra de conditio.apposi.C.de illis.⁊.c.ſuper eodem.⁊.c.per tuas.⁊.c.fina.eod.titu.

¶ Ex lec.anti. ¶ In glo.an idē in ſolo cōſenſu,imo nō nudo coſenſu,ſed actu legitimo interueniente.vt.C.de emanc.libe. l.non nudo.ſm Richar. Unde in emācipatis requiritur decretū iudicis.vt no.ſ.de ꝓba.ab ea parte.et.C.de ferijs.act⁹. ¶ In eadē gl.in fin.tu dic qđ matrimonium poteſt contrahi per procuratorem,⁊ fundatur in perſona domini.vt extra de procu.c.fina.§.j.lib.vj. Sed an poſſit contrahi ſub conditiōe. dic vt no.extra de conditione appoſita.c.fin.in Specu.de cōditionibus appoſitis.verſiculo quid ſi poſtea.

Si puelle. Eius eſt diſſoluere cuius eſt ligare.h.d.iſta notabi.lex. ¶ Not. ex hac.l.ꝙ ſolus tutor non poteſt ſponſalia ꝯhere, nec diſſoluere,ad quod.C.de nupti.in copulandis. ¶ Sed hic quero dicit hic quod ſponſalia debēt fieri de voluntate puelle. quid ſi puella propter verecundiam,nō cōſentit:dic vt no.in.l.j.C.nup.l.in cogni.eo.tit.⁊ qđ not.eod.tit.l.ſi pater.quod nota. ¶ Ex lectura antiqua. ¶ Solus tutor non poteſt renunciare ſponſalibus.hoc dicit.

In ſponſalibus. Tantuꝫ vꝫ id qđ fit cum ſcriptura ꝙtum id qđ fit ſine ſcriptura.h.d.iſta notabilis ꝑ ſens.l.concordantie.C.eodem.l.ſi de nuptijs.

¶ Ex lec.anti. ¶ Not.quod in ſponſalibus nō requirit ſcriptura.hoc forte fallit in caſu qui ponitur inſtit.de nup.§.fina. vel ibi forte loquitur in matrimonio,hic in ſponſalibus.

Queſitum eſt. Per ductionem ad domū ſpōſalia non preſumunt cōtracta,durāt tū ſi ante cōductionē contracta fuerūt.h.d.iſta no.l. ¶ Sed quero,pone cū minore.xij.an.fuerūt cōtracte nuptie ꝑ verba de ꝑſenti,an cū nō poſſit eſſe matrimoniū,erūt ſaltē ꝯcta ſpōſalia:dic ꝙ ſic.nam licet matrimoniū iure prohibēte ꝯctū,nō ſit matrimoniū:dicuntur tamen eſſe ꝯcta ſponſalia iuris interpretatione.vt extra de deſpon.impu.c.vno.ver.idē quoq̨.lib.vj.⁊ vide qđ not. glo.extra de deſpon.impube.c.vobis.⁊.c.duo pueri.c.tue.ꝛc ¶ Ex lec.anti. ¶ Factum de facto nō tollit factū de iure.ad hoc allegatur. Uel ſic, Uerba matrimonialia in his qui non ſunt legitime etatis ad matrimonium inducunt ſpōſalia de futuro:nec preſumitur aliqua ſponſa eoipſo qđ eſt ad domuꝫ traducta:niſi aliud probetur. Adde qđ no. Inno.de deſpon. impube.continebatur.⁊ vide.ſ.titulo.j.mulierem.

In poteſtate. Pater poteſt ſpōſalia filie exiſtentis in ptāte diſſoluere:ſecus ſi filia fuerit emancipata.h.d. iſta notabilis.l. ¶ Pro declaratione iſtius.l. vide qđ habes in tex.⁊ gloſſ.xxx.queſtio.iij.c.j.⁊ qđ not.glo.de deſpō. impube.c.vno.§.porro.libro.vj.⁊ quod not. Inno.in.c.ex parte.extra de reſtitutione ſpoliatorum.c.j.in gloſſa.ij.

¶ Ex lec.anti. ¶ Not.quod pater poteſt diſſoluere ſpōſalia filie in poteſtate.ſecus in emancipata,vbi nec dotem condicere poteſt nuptijs poſtea contractis.

Sponſalia. Conſenſu filie ꝯhunt ſpōſalia, quia filia patri ſemꝑ intelligitur cōſentire,lꝫ cōtradicere poſſet ſi haberet iuſtā cām cōtradicendi.h.d.iſta l.ſeq. ¶ Not.ex hac.l.qđ ſicut pater in dubio filie intelligitur cōſentire.vt.ſ. eo.l.in ſponſa.§.j.ita econuerſo filia patri in dubio intelligit conſentire. ¶ In glo. que incipit, ergo ſi dignum ꝛc. ibi.ſm Joan.⁊ iſtam opinio.tenet Joan.extra de deſpon.impub.c.j.

¶ Ex lectura antiqua.

Sed ea que. Not.qđ mr̃ ꝑ filio vel filia ſpondēdo nō cōtrahit ſpōſalia, niſi accedat cōſenſus eorū ſm Jo.pōt ergo ꝑmittere ſe facturū ⁊ curaturū, tū non ſunt vera ſpōſalia. Et ideo primū propoſitū ex forma ſtatuti premoriēte ſponſa non pertinet ad hunc caſum.⁊ adde qđ no.in.l.non ſine.C.de bo.que libe. ¶ In gloſ.ergo ibi ingratitudinis.ſed hoc non credo veruꝫ ꝙ filia poſſit exheredari licet nolit conſentire in ſponſum queꝫ pater ei dat, qꝛ non eſt de cauſis ingratitudinis enumeratis in corpore ſm Richar.per glo.facit argu.ſ.de cōtratab.l.iij.in.§.ſi emancipatus.in fine.

Filioſa. Quero circa iſtam.l.an in dubio pater intelligatur filio conſentire ſicut vidiſtis de filia.ſ.eo.l.proxi.glo.que eſt.ſ.mat.l.lucius tenet quod non. Sed illā gloſſam reprehendit Jaco.de areti.⁊ Pe.de bellaptica argumēto.l.hec ita.ſ.eo.⁊ illam.l.lucius. intelligunt ꝙ ibi filius nō conſentit quia ignorauit.vel expreſſe contradicit.circa iſtam gloſſam vide quod habes de deſponſatione impuberum.c.vno.libro.vj.

In ſponſalibus. Nota ex hac.l.ꝙ ſpōſalia nō cōſtituunt ante ſeptimū annū vt hic ⁊ extra de ſponſalibus.c.literas.⁊ eo.ti.c.j.li.vj.vbi de hoc.an aūt aliquo modo etas.vij.an.poſſet preueniri not.ꝑ glo.in.xxx.q.ij. c.in ſum.extra de ſpōſalibus.c.iuuenis.⁊ vide qđ not. Archi. de deſpon.impu.c.j.lib.vj.vbi de hoc etiam per glo. Jo.and. ¶ Ex lectu.an. ¶ No.ꝙ inter minores.vij.an.nō ſunt ſpōſalia:bene tū poſſunt ſe obligare parētes ⁊ extranei ſe facturos ⁊ curaturos,qꝛ nō eſt promiſſio turpis.argu.l.a titio.ſ.de v̄bo.obligatio.⁊.ſ.man.l.creditor.§.j.tū parentes non poſſunt ſe obligare niſi ad arras:extranei poſſunt ſe obligare ad quālibet penam.vt not.in Specu.de ſponſa.⁊ per doct.in.l.fi.C. eodem.facit.ſ.de conditio.⁊ demōſtratio.heres meus. in fine.

Tutor. Not.ex hac.l.ꝙ iura loquentia de nuptijs trahuntur ad ſponſalia. concor. in.l.proxima.⁊.ſ.de fundo dota.l.iiij.quod facit ad q.de qua dicam in.d.l.iiij.

Oratio imperatorū. Cum aliqd prohibet videt eſſe prohibitū oē id per qđ peruenit ad illud ꝓhibitū.ſic qñ aliqd ꝑmittit,videt oīa eē ꝑmiſſa ꝑ q̄ peruenit ad illud.vt.l.ad rē.⁊.l.ad legatū.ſupra de ꝑc.l.ij.ſ.de iuriſ.om.iud. ¶ Scđo no.tex.ibi in fi.vt ſuppleat ꝛc.iſtā iſte tex.vr̃ velle ꝙ appellatiōe vxoris nō cōtineat ſpōſa[b] ex ꝓpria ſignificatiōe vocabuli:ſꝫ ex quadā interpretatione,dicit eñ tex.vt ſuppleat qđ oñi deeſt.ad idē.C.de hon.q̄ lib.l.nō ſine.ibi,ꝙuis ꝛc.ad idē.ſ.de fun.dota.l.iiij.⁊ ibi dicā.

a ¶ Ad ſimoni um.adđ domino Bart.ſoci. in cōſi.lxij.incip.in pñti.v̄. tertius ⁊ vltimus circa fin. in.j.pte ꝙ mrīmoniū,a natura ꝑ mutum ⁊ ſurdū ꝯhi pt: qđ ſecus eſt in pupillo te ſic ex quo ſunt apti ad carnale eodem mō ad ſpūale. tamen monaſterium ingredi non poſſunt.

b ¶ Spōſa.vide Fe.in rub. e.tit.de ſpōſa. in.iiij.col.v̄ſi. preterea.⁊ ibidem ēt ad fin. j.colū.v̄.limita tū ꝙ vxoris appellatione venit ſpōſa in fauorabilibus,non autem in odioſis.

¶ In glo. ſua in fi. circa hanc glo. vide quod not. Dyn. in. c. cum quis de regu. iur. lib. vj. ⁊ per gloſſ. extra de electio. in cauſis. extra de officio delega. c. preterea. de procurato. tue.
¶ Ex lec. anti. ¶ Quando aliquid prohibetur intelliguntur prohibita etiã preparatoria que trahunt ad illud. h. d. vel ſic, Prohibito matrimonio etiam ſpõſalia cenſentur eſſe prohibita. h. d. dicunt doct. ꝙ aut prohibitio eſt perpetua aut temporalis. primo caſu loquitur iſta lex. ſecundo caſu loquitur. l. j. ſi rector prouincie. ſm Jaco. Sed Cynus aliter dicit vt ibi not. per eum. ⁊ idem ſequit̃ Ray. ⁊ vide qđ no. extra de cõſan. ⁊ affinita. eos. in glo. per hanc. in cle. allega. hec. l. ꝙ ad prohibitionem conſequentis ſequitur prohibitio antecedentis.

Sepe iuſte. Spõſus dʒ ſpe expectare ſpõſam, etiaʒ vltra quadrienniũ, ſi iuſta ⁊ neceſſaria cã interueniat. h. d. Circa iſtaʒ l. vide qđ habes. C. de repu. l. ij. ⁊. C. ea. l. ij. extra de ſpõ. c. de illis. ¶ Ex lec. an. ¶ Dilatio legalis ꝓpter iuſtã cãm prorogatur. h. d. vel ſic, Expectãdus eſt ille qui ex iuſta cauſa eſt impeditus. h. d. facit qđ not. Innocen. de app. ex ratione.

In ſponſalibus. Sponſalia poſſunt contrahi inter preſentes vel abſentes, per nuncium vel epiſtolam. h. d.

¶ De ritu nuptiarum. Rubrica.

Nuptie. No. ergo ꝙ nuptie ſunt cõiunctio maris ⁊ femine. qd autẽ ſignificet iſta ꝯiunctio. dic vt no. ꝑ gl. inſti. de patria pote. §. j. ¶ Scđo no. gl. q̃ ponit q̃tuor nomina matrimonij[a]. Sʒ a dde quintũ, vcʒ ꝯnubiũ vt. j. ea. l. in eod. §. j. no. in. d. §. j. inſti. de pa. pot. ⁊ vide etiã quod no. glo. in. l. cũ ancillis. C. de inceſt. nup.

Nuptie. Circa iſtã. l. vide quod dicitur hic qđ dʒ interuenire cõſenſus illorum in quorũ ꝑtãte ſunt ꝯhentes. h. d. de iure canonico nõ requirit̃. no. ꝑ gl. š. de ſta. ho. l. Paulꝰ. C. de repu. aut. š. hodie vero requirit̃ ſolus cõſenſus illorũ de quorũ cõiunctione agitur. vt extra de ſpon. c. cũ apud. ⁊ vide circa h̃ extra de ꝯiug. ſer. c. j. ⁊. xxviij. q. ij. c. ſi quis ancillaʒ. xxiiij. q. ij. c. ſufficiat. ¶ Ex lec. anti. ¶ In tex. ibi in ꝑtãte. hoc non eſt verum de iure canonico. vt not. inſti. de nup. in princ. dic vt ibi.

Si nepotẽ. Inter fratres cõſobrinos nuptie cõtrahuntur: ẽt ſi ſolus cõſenſus aui interuenerit. d. d. Iſtud ꝓcedit de iure fori, nõ d iure poli. no. C. de nup. l. in celebrãdis. inſti. eo. §. ſi duorum. l. reprehendenda. C. de inſti. ⁊ ſubſtituti.

Minorem. Nuptie impfecte ꝓpter defectũ etatis ꝯtecte adueniẽte legitima etate ꝑficiunt̃. h. d. iſta. l. no. ¶ Quero de intellectu iſtiꝰ. l. rñdeo, iſta. l. dʒ intelligi qñ ſimul habitãt. vt hic notãter đt tex. ibi dũ đt cũ apud virũ. xij. an. impleuiſſet ad idẽ. j. de adul. l. ſi vxor. §. ſi minor. ibi dũ dicit, cuʒ apud eũ etatẽ ⁊c. Si vo ſeorſuʒ habitauit: tũc ita demũ mrĩmoniũ cõfirmat̃ v̈bo vel facto. puta qꝛ cõuerſat̃ in domo ſpõſe. vel qꝛ dat ei aliqua munuſcula q̃ ſpõſi ſpõſis donare ꝯſueuerũt vt extra de deſpõ. impu. c. lr̃as. ⁊ ibi gl. ⁊ facit ad p̃dicta qđ hr̃ extra d ſpõ. c. ad id. ⁊ extra q ma. ac. poſ. c. in ſup. qđ no. ¶ Ex lec. an. ¶ No. ꝙ ſponſalia trãſeunt in mrĩmoniũ eoipſo qđ ſponſa apud virũ adoleſcit. ante aũt non tranſit in matrimonium niſi interueniat carnalis copula ⁊ ſit modica etatis diſtãtia, vel malitia ſuppleat etatẽ, vt extra de deſpon. impuberes, cõtinebãtur atteſtationes. ⁊. c. a nobis. ⁊ dic vt ibi.

Mulierem. Verba de futuro ꝓlata mrĩmoniũ inducũt ſi mulier ducatur ad domũ viri. ſecꝰ ſi vir vadat ad domũ vxoris. h. d. iſta no. p̃ns lex. Per hãc. l. đt Plat. qđ ad mrĩmoniũ eſt neceſſaria ductio ad domũ. Ita no. ipſe in. l. cũ te. C. d do. añ nup. in aut. de nup. §. añ nuptias. Sʒ certe iſta. l. nõ facit qꝛ hic nõ p̃ceſſerũt v̈ba de p̃nti, qꝛ ductio ad domum nõ eſſet neceſſaria. vt no. in p̃alleg. gl. Sʒ p̃ceſſerũt v̈ba de futuro: quo caſu ductio ad domũ viri facit p̃ſumi mrĩmoniuʒ eẽ ꝯtctũ ꝑ v̈ba de p̃nti. ⁊ ita intelligũt hãc. l. gl. in. d. §. nuptias. h̊ ẽt vr̃ ſentire gl. j. ibi vel eoipſo ſpõſa. vel poſſumus intelligere hãc. l. ꝙ ibi loquat̃ qñ eſt dubiũ vtrũ p̃ceſſerũt verba de p̃ſenti vel de futuro. quo caſu vxore ducta ad domuʒ viri p̃ſumit̃ cõtractũ matrimoniũ ꝑ verba de preſenti ſecus ſi vir vadat ad domum vxoris. ita poteſt fieri caſus hic. argu. d. l. cum te. ⁊ quod not. in. l. penult. §. fi. j. de do. inter vir. ⁊ vxor. ⁊ quod ex p̃ſſe not. per glo. in. l. fundus. j. de conditione ⁊ demonſtratione. ¶ Ex lec. an. ¶ Precedẽtibus ſpõſalibus p̃ſumit̃ mrĩmoniũ eoipſo ꝙ ſpõſa eſt traducta ad domũ viri. ſecꝰ ſi ẽ ſi vir acceſſit ad domũ ſpõſe. nam per hoc ſponſalia in preſumptũ mrĩmonium non tranſeunt. h. d. Et adde quod no. C. de dona. ante nuptias. cum te. per gloſſ. ⁊ Cyn. ⁊ facit. ſ. in. C. ſolu. matrimo.

a ¶ Matrimonij. ⁊ qđ ſit matrimonium, et vñ dicat̃ vide do. Alexã. de imo. l. cõſ. vij. in. j. colum. in quarta parte.
b ¶ Nuptiaruʒ. adde tex. in. c. nõ dʒ. de conſang. ⁊ gl. in l. fratris. C. de inceſt. nupti.
c ¶ Pronurus. vide in. l. liberorũ in pe. co. verſicu. quero an appell. nepotum. j. de v̈borũ ſignifi.

Ideoque p̃t fieri. Not. ꝙ vxor etiã nondum cognita viro habet actionem de dote ⁊ priuilegia dotis.

Si nepos. Furioſi cõſenſus non requiritur. h. d. iſta notabilis lex.

Is cuius. Patre ab hoſtibꝰ capto vl̃ abſente, filij p̃nt poſt triennium libere matrimonium contrahere: ante triennium vero ita demum matrimonium cõtrahere poterunt, ſi contrahũt cum tali cuius conditionẽ pater non eſſet repudiaturus. hoc dicit iſta. l. vſqʒ ad. l. ſi qua mihi vxor.

Si qua mihi. Nõ vitiatur matrimoniũ licet perueniat ad eum caſum a quo incipere non poteſt. h. d.

Inter me ⁊. Nota ex hoc. §. ꝙ ſpõſa patris mei, nõ dicit̃ proprie mea nouerca. ¶ Secundo no. ꝙ ſponſa mea non ꝓprie đr nurus patris mei. qđ tene menti pro ſtatutis loquentibus de nouerca ⁊ nuru. vide quod notat Bartolus in. l. cum pater. ff. depoſiti.

Adoptiue. Ad euidentiaʒ huius. §. premitte ꝙ ſi adopto aliquem, ille efficitur cognatꝰ ſolum agnatis meis, nõ aũt cognatis: ⁊ ego efficior cognatꝰ agnatis ſuis non cognatis. ⁊ agnati ſui efficiuntur cognati mei, nõ aũt agnat. iſta ꝓbãt. š. de adop. l. q in adopt. inſti. de legi. agna. ſuc. §. ſi p adop. de gradib. l. ſi filium. ⁊. l. non facile. §. pe. j. de ſuis ⁊ legi. l. poſt cõſanguineos. §. parui. ſed hodie filius adoptiuꝰ nõ ſuccedit agnatis p̃ris, nec agnati p̃ris eiꝰ: vt. l. pe. §. pe. C. de adop. ¶ Hoc p̃miſſo pone caſuʒ qđ pr̃ meꝰ adoptauit quandam filiã. ⁊ ſic dicta filia, eſt mihi cognata, ⁊ ego ſuʒ cognatus ſibi. vt. d. l. poſt cõſanguineos. §. parui. ⁊. d. l. ſi filiũ. modo iſta filia peperit quandam filiam, modo queritur an ego poſſum iſtã filiaʒ natam ex iſta ſorore mea adoptiua in vxorem accipere. Reſpondet iuriſconſultus ⁊ dicit quod ſic. ratio quia iſta filia ſororis mee adoptiue non eſt mea cognata. ratio quia nemo fit auunculus ꝑ adoptioneʒ. et qđ nõ ſit cognata probatur: quia he demum cognationes conſtituũtur in adoptione que legitime eſſent ⁊ haberẽt ius agnationis. vult dicere tex. quod illa demum efficitur cognata per adoptionẽ q̃ habet ius agnationis. ſed iſta filia non eſt agnata matris adoptate, ſed eſt cognata. ergo non eſt cognata mihi filio adoptantis ⁊ fratris ipſius adoptati, ⁊ per ꝯſequẽs poſſum illam ducere in vxorem. h. d. iſte. §.

Adoptiuus. Filius adoptiuus nõ p̃ot in vxorem ducere eam que fuit vxor patris ſui, etiam ſi ſit emancipatus. Iteʒ ſufficit aliquãdo nurum fuiſſe quo ad nuptias impediendas. hoc dicit iſta lex.
¶ Ex lectu. anti. ¶ Not. ꝙ in nuptijs contrahendis debet inſpici naturalitas etiam vbi ceſſat ciuilitas. ¶ Secundo not. ꝙ in re dubia tutius eſt abſtinere. quod facit ad multa.

Seruiles quoque. Cognatio ⁊ affinitas ſũt ĩpedimẽta nuptiarũ[b]. h. d. iſte. §. in. §. nũc videamꝰ. videtur velle ꝙ appellatiõe nurꝰ nõ cõtineat̃ ꝓnurus[c]. ⁊ eodẽ mõ de ſocru, nouerca, et p̃uigna niſi inquãtũ ad hãc cãm. ſ. impediendũ mrĩmoniuʒ. vt hoc tex. ibi ſed quo ad hanc cãm ⁊c. Sed in ꝯtrium vr̃ veritas de quo habuiſti in. l. j. in fine cum. l. ſequen. š. de poſtula.

Per adopti. Iſta. l. in ſui p̃n. ponit ſummariũ in tex. ibi itaqʒ volẽti ⁊c. ſubaudi ꝙ emãcipatione finit̃ ius fraternitatis inductũ ꝑ adoptionẽ. vt. š. dictũ eſt. vt inſti. eo. ⁊. §. inter eos. §. ſed ⁊ ſi qua. j. de gradi. l. ſi filiꝰ. ¶ Op. ad iſtaʒ l. duobus modis. Primo de. l. cũ etiã. j. e. vbi lʒ ſit finita adoptio, nihilominus nuptie ꝓhibentur. Sol. ibi loquit̃ quando qs vult accipe in vxorẽ illã quã adoptauit. vbi lʒ ſit adoptio diſſoluta durat ꝓhibitio nuptiarũ vt ibi. ⁊ inſti. e. §. ij. hic v̈o tractat̃ vbi tractat̃ de mrĩmonio ꝯhẽdo inter adoptatã ⁊ legitimũ, quo caſu finita adoptione finit̃ ꝓhibitio, vt hic. ⁊ inſti. e. §. inter eos. ¶ Scđo opp. materia magna ⁊ amita magna eſt mihi in quarto gradu vt hic. ⁊ inſti. de gra. §. quarto grad. Si ergo eſt mihi in quarto, ergo nuptie ſunt licite. vt inſti. e. §. duor. C. de nup. celebrãdis. Solu. Ideo inter iſta perſonas ſunt nuptie ꝓhibite, lʒ ſint in quarto gradu, qꝛ iſte pſone habent loco parentũ, ſunt eñ de trãſuerſalibꝰ ſupioribus. vt inſti. e. §. itẽ amitã. vbi gl. format iſtud ꝯtriũ ⁊ ſoluit. ¶ Sed hic q̃ro de vno, ⁊ vos videtis ꝙ filius legitimꝰ ⁊ naturalis nõ p̃t matrimoniũ ꝯhere cũ ſorore adoptiua. Quero an filius naturalis tm̃ poſſit in vxorẽ ducere ſororem adoptiuam: dic quod non. vt extra de cog. leg. c. j. ⁊ ibi per glo. Filij autem adoptiui inter ſe bene poſſunt matrimoniuʒ contrahere vt no. in. d. c. j.

Nuptie

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN